

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Luka Nejc Končina

Oskrba gverilskih skupin

Diplomsko delo

Ljubljana, 2010

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Luka Nejc Končina

Mentor:izr. prof dr. Vladimir Prebilič

Oskrba gverilskih skupin

Diplomsko delo

Ljubljana, 2010

Hvala.

Oskrba gverilskih skupin

S koncem hladne vojne se je podpora gverilskim skupinam s strani držav, ki so bile do takrat glavni vir oskrbovanja, močno zmanjšala. Gverilske skupine so se prilagodile ali pa so postopoma izginile.

V svetu po 11. septembru težko zasledimo termin gverila. Politično bolj sprejemljiv je postal termin terorizem, kajti z označitvijo neke dejavnosti za terorizem se močno zviša nivo sredstev in postopkov, ki se jih lahko nameni za boj proti pojavu, kot pa če nasprotnika označimo za gverilo. Moč in grožnja nasprotnika se tako v očeh javnosti zviša, varnostne sile pa imajo večjo legitimnost tudi v primeru posredovanja zunaj ustaljenih okvirjev mednarodnega prava.

Tehnološki razvoj in globalizacija sta pripomogla k temu, da se dejavnosti uporniških skupin hitreje in bolj učinkovito razvejo po vsem svetu. Omogočena pa je tudi večja učinkovitost nizko tehnoloških rešitev napram visoko tehnoloških grožnjam.

Ključne besede: logistika, gverila, oskrba gverilskih skupin, oskrba.

Guerrilla group's logistics

By the end of the Cold War, support for guerrilla groups in the countries which were until then the main source of logistical support for the guerrilla dropped severely. Guerrillas have adapted or have been eliminated from the theatre.

In the world after 9.11. it is difficult to trace the term guerrillas. Politically it became more convenient to use the term terrorism. Mostly because terrorism became a threat for which significant level of resources and procedures can be allocated than if considered as a guerrilla enemy. The threat in the eyes of the public increased the security forces got greater legitimacy in combating outside established frameworks of intervention.

Technological development and globalisation have contributed to the fact that the activities of rebel groups can achieve attention throughout the world faster and more effectively. It has also enabled the guerrilla more effective low tech solutions versus high tech threats.

Key words: logistics, guerrilla, supply, guerrilla groups supply.

Kazalo

1	Uvod.....	7
1.1	Metodološko – hipotetični okvir	8
1.1.1	Opredelevanje predmeta preučevanja	8
1.1.2	Cilj proučevanja	8
1.1.3	Hipoteze	8
1.1.4	Uporabljena metodologija.....	9
1.2	Opredelitev temeljnih pojmov.....	9
1.2.1	Gverila.....	9
1.2.2	Urbana Gverila	11
1.2.3	Partizanstvo	11
1.2.4	Redna oziroma konvencionalna vojaška sila	13
1.2.5	Terorizem in teroristične skupine.....	13
1.2.6	Vojaška logistika.....	14
1.2.7	Oskrba	15
1.2.8	Intendanca	15
2	Oskrba gverile	15
2.1	Oskrbovanje	16
2.1.1	Zakopavanje opreme	16
2.1.2	Skladiščne baze gverilskih skupin.....	17
2.2	Premiki in transporti.....	17
2.3	Pridobivanje materialno tehničnih sredstev in popolnitev z kadrom.....	17
2.3.1	Pridobivanje materialno tehničnih sredstev v območju delovanja.....	19
2.3.2	Pridobivanje materialno tehničnih sredstev izven območja delovanja	20
2.3.3	Popolnitev s kadrom, zagotavljanje legitimnosti in pridobivanje podpore izven območja delovanja.....	21
2.3.3.1	Vloga informacijsko komunikacijske strategije pri zagotavljanju oskrbe in vloga informacijsko komunikacijske strategije kot del bojevanja	22
2.3.4	Psihološko bojevanje.....	23
2.3.5	Usposabljanje	24
2.4	Zdravstvena oskrba	24
2.5	Vzdrževanje infrastrukture in materialnih sredstev	25

2.6	Zatočišča.....	26
2.7	Finančna zagotovitev.....	26
2.7.1	Državni viri	27
2.7.2	Zakonito poslovanje	27
2.7.3	Donacije posameznikov in dobrodelna dejavnost.....	28
2.7.4	Kriminalna dejavnost in finančna pomoč med gverilskimi skupinami.....	29
3	Zaključek.....	30
4	Viri	33

1 Uvod

Gverila – tudi kot samo taktika bojevanja – je še vedno vezna na neke sile ne glede na formacijo, v kateri se pojavlja. Tako pri vodenju organiziranega nasilja, kot tudi pri vodenju psiholoških operacijah, so nujno potrebna sredstva za izvajanje aktivnosti. Ne glede na to, da je gverila po večini oblika bojevanja šibkejšega proti močnejšim, proti bolj organiziranim, z dejansko strukturo, potrebuje nekakšno obliko podpornega sistema, s katerim si zagotovi sredstva potrebna za svoje delovanje.

Zaradi velike fleksibilnosti gverilskih skupin si le-ta ne more privoščiti logističnega sistema, ki je po velikosti in kompleksnosti primerljiv z logističnim sistemom regularnih vojaški sil. Postavi pa se tudi vprašanje če sploh lahko govorimo o logističnem sistemu, kot takem. Gverilske skupine sicer morajo biti sposobne samostojnega delovanja v prostoru, ki je ponavadi neugoden za vodenje konvencionalnega oboroženega boja, vendar so vezane na neke oblike materialno tehnične podpore. To podporo kot prvo večinoma dobi s strani lokalnega prebivalstva.

Gverila je torej močno vezana na podporo prebivalstva v okolju, v katerem deluje – sploh, če je njen namen trajno obstajanje in poraz nasprotnika, si ne more dovoliti da na terenu sama skrbi za pridobivanje materialno tehničnih sredstev s slabšanjem situacije za lokalno prebivalstvo.

V sodobnem svetu, ko se nasprotnika dejansko ne premaga več samo na bojišču, vendar pa s psihološkimi operacijami, s katerimi se nasprotniku lahko zmanjša legitimnost, so se tudi potrebe gverile bistveno razširile s hrane, streliva, orožja, pripomočkov za izvajanje psiholoških operacij in opreme tudi na bolj kompleksne kose opreme, sisteme.

Pridobivanje legitimnosti in zagotavljanje politične volje za sledenje ciljem organizacije se danes ne pridobiva samo z vodenjem uspešnih oboroženih akcij. Z globalizacijo in možnimi pritiski velikih igralcev v mednarodni skupnosti mora gverila med drugim zmanjšati legitimnost svojega nasprotnika tudi v očeh svetovne javnosti. Na terenu pa doseči stanje, ki je ugodno za njen razvoj in delovanje.

Pojavlja se tudi problem pri določanju in ločitvi gverilskih skupin od terorističnih skupin in obratno. Mednarodna skupnost tako, posamezne država in mednarodne organizacije, vladne in nevladne dostikrat klasificirajo skupine na podlagi svojih interesov.

1.1 Metodološko – hipotetični okvir

1.1.1 Opredeljevanje predmeta preučevanja

Predmet preučevanja diplomske naloge je oskrba gverilskih skupin v splošnem in ugotoviti in izpostaviti podobnosti v organiziranju oskrbe za gverilo, uporniška gibanja, vstajnike in partizane in teroriste.

1.1.2 Cilj proučevanja

Cilji preučevanja so:

- Ugotoviti temeljne značilnosti vojaške logistike
- Ugotoviti razliko med gverilo in ostalimi uporniškimi gibanji
- Ugotoviti temeljne značilnosti delovanja gverile
- Opredeliti probleme oskrbe gverile
- Našteti temeljne pristope k reševanju in rešitve problemov oskrbe gverile
- Skušati ugotoviti šibkosti in pasti pri tako organizirani oskrbi.

1.1.3 Hipoteze

Oskrba gverile se ne bi smela preveč razlikovati od logistike ostalih uporniških gibanj. Pričakovana so določena neujemanja ter specifičnosti pri gverili zaradi narave gverilskega boja, ter siceršnjega pričakovanega odstopanja določenih značilnosti podkategorij (Gverila) od širše skupine (upornik), je pričakovano da bo do takih odstopanj vsekakor prišlo. Pričakovana pa je tudi izjemna podobnost pri organiziranju logistične podpore med vsemi uporniškimi gibanji.

H1: Območje in narava delovanja gverile narekujeta specifičnost pri organiziranju oskrbnega sistema.

H2: Cilji gverilskih skupin neposredno vplivajo na samo organiziranje oskrbnega sistema.

1.1.4 Uporabljena metodologija

Pri izdelavi te diplomske naloge je bilo uporabljenih več znanstvenih metod, in sicer:

- metoda zbiranja sekundarnih virov, ki je predpogoj za nadaljnje delo in učinkovito uporabo drugih metod;
- metoda zbiranja primarnih virov
- metoda analize in interpretacije primarnih in sekundarnih virov, s katero so bile preučene in analizirane knjige, strokovna dela, članki in raziskovalna dela, tako domačih kot tudi tujih avtorjev, dostopnih v tiskani in elektronski obliki;
- metodo zgodovinske analize, s katero je bil ugotovljen splošen trend pri reševanju in spoprijemanju s težavami oskrbovanja in problemi gverile;
- deskriptivno metodo, ki sem jo uporabil za opis pojmov in pomoč pri raziskovanju hipotez.

1.2 Opredelitev temeljnih pojmov

1.2.1 Gverila

Samo po sebi je težko ločiti pojem gverile od pojma partizanstvo ali pa vstajnikov, upornikov. Zaradi dosedanje nekorektna rabe terminov je na tem področju nastala manjša zmeda. Termin izvira iz španščine, beseda *guerilla* v dobesednem prevodu pomeni »mala vojna«. Pojem naj bi se nanašal na obliko bojevanja, katerega so izvajali španski borci proti Napoleonovi okupacijski vojski v 19. stoletju (Verbinc 1997, 250). Ellis gverilsko vojskovanje opredeli z »bojem proti okupatorju«, kar dejansko enači s »partizanskim vojskovanjem«. Glavni namen gverilskega bojevanja pa je po njegovem zadajanje velike škode kakršnemu koli sovražniku (Ellis 1979, 9). Verjetno prvi, ki je sistematično analiziral gverilski tip bojevanja, je bil Mao Tse-Tung. Gverilsko vojskovanje je definiral kot oboroženi boj med obstoječim ter nasprotujočim političnim sistemom. Meni, da je takšen spopad prvotno družbeno politične narave in čeprav je oborožen boj pomemben element, ki lahko določa končni izid, je politika kot odločilna spremenljivka temeljni vzrok gverile (Sarkesian 1975, 3).

Da je cilj gverile bolj politični kot vojaški je menil tudi Franklin M. Osanka. Revolucije, ki so po drugi svetovni vojni uporabljale gverilsko vojskovanje kot osnovno sredstvo vodenja

oboroženega nasilja, poimenuje »revolucionarno gverilsko vojskovanje«. Revolucionarno v smislu, da se uporablja kot sredstvo za doseg nacionalne oblasti, z namenom spremeniti družbeno in politično strukturo, gverilsko pa v tem da so sodelujoči zagovorniki sprememb prvotno civilisti, ki vojskujejo malo vojno z uporabo principov, ki so se jih naučili iz zgodovine takšne oblike bojnega delovanja (Sarkesian 1975, 5). Tudi Gott (1972, 16-17) gverilo definira kot politično organizacijo, ki si z oboroženim vojskovanjem v državi prizadeva spremeniti politično in družbeno ureditev.

Definicija, ki jo najdemo v Enciklopediji Britannica, opredeljuje gverilo kot del neregularnih vojaških sil, ki bojujejo manjše, omejene akcije, v skladu s splošno politično-vojaško strategijo nasproti konvencionalnim vojaškim silam. Gverilska taktika vključuje nenehno spreminjajoče napadalne operacije ter uporabo sabotaže in terorizma (The New Encyclopedia Britannica 2002, 554).

Gverila je nasprotnik režima, ki se ga ne da spregledati, ki sistematično povzroča škodo ljudem, ki dominirajo državi. Primarna naloga gverile je, da zamoti, izmuči in demoralizira nasprotnikov sistem (Marighella 1969, 1-5).

Che Guevara (1961, 9) pravi, da je gverila vedno vezana na sodelovanje z regularno organizirano vojsko, katera pripomore k vojaško tehnični pripravljenosti in usposobljenosti gverile. Mao Tse-Tung določi lastnost gverile, ki je še posebno zanimiva za pisanje te diplomske naloge. Gverila je ustanovljena in šele nato je prenesena v okolje v katerem deluje (Schram, 1989, 33).

Gverilec je oseba, ki se bojuje proti močnejšemu nasprotniku z orožjem, ki mu je na voljo, in pri tem uporablja nekonvencionalne metode. Gverilce bi verjetno lahko ločili na stalne in občasne, torej tiste, ki opravljajo še kak drug poklic in tiste, ki so primarno samo bojavniki. Smiselno je povedati, da je Moa Tse-Tung zagovarjal decentralizacijo pri vodenju gverile. Zaradi pomakanja metod komunikacije in odsotnosti centralnega poveljstva gverile je po njegovem centralizacija, kakršna se pojavlja pri konvencionalnih vojskah, nemogoča in lahko vodi zgolj v poraz gverile. Majhne enote, ki operirajo samostojno, brez prekomernega zunanjšega vmešavanja, ki sledijo skupnemu cilju, težko koordinirajo svoje aktivnosti. Koordiniranje gverile v njenih prvih fazah pa bi po njegovem prineslo nepotrebno predvidljivost in na dolgi rok onemogočalo samo bistvo delovanja gverile. Njegovo mnenje je, da je koordinacija možna le na taktičnem nivoju in to le med sosednjimi enotami (Tse-Tung in drugi 2000, 52). Avtorji torej navajajo gverilo kot obliko vodenja oboroženega boja, vendar pa vsi naštetih pravijo da je gverilska oblika bojevanja močno vezana na politične cilje

gverile.

Sam bi gverilo opredelil predvsem, kot taktiko in način nastopanja proti nasprotniku in se tako izognil problematiki klasifikacije uporniških gibanj, ki je nastala po koncu hladne vojne zaradi političnih vzgibov.

1.2.2 Urbana Gverila

Pri analiziranju sodobnejših konfliktov tako na Bližnjem vzhodu kot v Latinski Ameriki pogosto naletimo na termin »Urbana gverila«, zato je smiselno opredeliti tudi ta pojav. Zgodovinsko gledano je gverilsko bojevanje sicer ruralni fenomen, enote, ki ga uporabljajo pa običajno zasledimo na težje dostopnih območjih, kot so hribovja, gore, gozdovi in močvirja (Krančan 2009, 14). Temu navkljub pa se je v 60-tih letih prejšnjega stoletja začela pojavljati t.i. »mestna« oziroma »urbana gverila«, katere vitalna značilnost je, da se je gverilsko bojevanje preselilo iz podeželja v mesta (Laqueur 1984, 343). Krančan (2009, 14) navaja, da jasna definicija urbane gverile ni nikjer zapisana, vendar pa povzame sledeče: gre za nekonvencionalno vojskovanje v urbanem okolju, v katerem posebej zaradi narave tega okolja, gverilske akcije običajno izvajajo posamezniki ali manjše skupine. Laqueur pa pravi, da je termin »urbana gverila« zgolj olepševanje in izumljanje novih terminov zavoljo maskiranja terorizma (Laqueur 1984, xi).

Če smo se pri definiciji gverile oprli na definicijo Mao Tse-Tunga, da je gverila pripravljena zunaj okolja in jo potem prenesemo v okolje v katerem deluje, lahko tu definiramo urbano gverilo kot podvrsto gverile, ki je bila pripravljena in izurjena za delovanje v urbanem okolju, v katerega je bila kasneje prenesena. Zelo hitro se pojavi problem ločitve terorističnih skupin, ki delujejo izven svojega okolja od urbane gverile in gverilo nasplošno. Kot glavno ločnico bi izpostavil izbiro ciljev izvajanja nasilja. Tako na primer organizacija kot je IRA, ki je izbirala tako vojaške kot civilne cilje v določenih operacijah igra vlogo gverilske skupine, v drugih teroristične skupine in spet v tretji neko drugo uporniško organizacijo.

1.2.3 Partizanstvo

Partizanstvo je oblika oboroženega boja na nekem teritoriju. Opomnil bi, da partizanstvo samo po sebi nima nič opraviti s komunizmom. Razlika med uporniškimi gibanjem in partizanstvom je predvsem v tem, da se partizanstvo začne po okupaciji območja oziroma po vzpostavitvi okupacijskega sistema, medtem ko imajo uporniki mednarodno priznan status bojavnika, če zgrabijo za orožje preden je vzpostavljen okupacijski sistem. Tako po tretji

Ženevski konvenciji lahko dobi status vojnega ujetnika (Tretja Ženevska konvencija).

Tako bi tudi izpostavil razliko med gverilo in partizanstvom, oba sicer lahko in pogosto uporabljata isto taktiko, vendar pa je gverila sestavljena in potem prenešana v okolje, partizanstvo pa se začne po vzpostavitvi okupacijskega sistema, ponavadi spontano, vsaj od začetka brez zunanje pomoči.

Resne partizanske bitke so se začele že leta 1927, pred drugo svetovno vojno, na Kitajskem in v drugih Azijskih državah, ki so kasneje dvignile orožje proti Japonski invaziji 1932-45. Med drugo svetovno vojno so Rusija, Poljska, Francija, Albanija, Grčija, Balkan in druga področja postala arena za tovrstno obliko bojevanja.

Schmitt sicer razlaga zadeve malo drugače, pravi, da sta dve vrsti vojne pomembni v smislu partizanstva, državljanska in kolonialna vojna. V partizanstvu našega časa je kontekst, v katerem se vojna odvija, skoraj specifična karakteristika partizanstva samega. Vojna *jus publicum Europaeum* je bila vojna med dvema državama, katero so izvajale redne vojske ene države proti redni vojski druge države. Državljske vojne so štete kot oborožene vstaje, ki so bile zadušene s pomočjo represivnih organov države, nasprotna stran ni bila nikoli prepoznana kot vojskujoča se stran. Kolonialnih vojn ni spregledala vojaška znanost držav kot so Anglija, Francija in Španija. (Schmitt, 2004: 7)

Smisel partizanstva je prikrito nošenje orožja, partizan je tisti, ki se bojuje iz zasede, njegov smisel je, da nosi sovražnikove uniforme ali katerekoli oznake, ki mu lahko pomagajo pri zavajanju sovražnika, tudi civilne. Skrivnostnost in tema sta njegovi najmočnejši orožji, le z njima lahko zadrži svoj položaj v obliki neregularnosti (Schmitt, 2004: 26). Torej se ne more odreči svoji neregularnosti, kajti, ko se ji odreče sam zgubi svoj smisel.

Močan vpliv na zgodovino partizanstva ima Pruski edikt o Landsturm objavljn 21. aprila, 1813, katerega je podpisal sam Pruski kralj, in je bil objavljen v nekakšnem Pruskem Uradnem listu tistega časa. Dejstva, da je osnovan po kopitu španskega Reglamento de Partidas y Cuadrillas, 1808, znanem pod imenom Corso Terrestre, ni moč spregledati (Schmitt 2004, 29): Vsak državljn je bil zavezan k upiranju zavojevalcu na kakršenkoli način. Vsak Prus je bil zavezan k nepokorščini napram zavojevalcu, in mu naj škodi na vsak možen način. Dokument predstavlja nekakšno Magno Karto partizanstva (Schmitt 2004, 29). Bitke v, med in po drugi svetovni vojni med partizanskimi enotami in redno vojsko so nas privedle do razumevanja odnosa med zemljo, avtohtonim prebivalstvom, geografskimi

specifičnostmi in partizanstvom do te mere, da tega odnosa ne moremo spregledati, kaj šele zanikati (Schmitt 2004, 14).

1.2.4 Redna oziroma konvencionalna vojaška sila

Ko govorimo o gverili kot neredni obliki vojskovanja moramo povedati, kaj redna oblika vojskovanja sploh je. Regularen -rna -o lat. *Regularis*, pomeni v skladu s pravili, predpisi, običaji; pravilen, reden običajen; vsakdanji; predpisan; v mednarodnem pravu: zakonit (Verbinc 1982, 606). Termin redne oborožene sile uporabljamo za označevanje specifičnega razmerja oboroženih sil do legalne državne oblasti. Regularnost vojske se manifestira skozi uniformo in odkrito nošenje orožja. Uniforma privzdigne nosilca nad individualnost. Sovražnik v uniformi je resnična tarča (Schmitt 2004, 10). Manifestira se tudi skozi jasno določeno linijo poveljevanja in delegiranjem odgovornosti. Uporablja konvencionalno orožje in konvencionalno taktiko, z izjemo specialnih enot, ki so v njeni sestavi. Razlika med regularno in neregularno vojsko v primeru partizanstva in gverile ni v nobenem primeru sinonim za legalno in nelegalno (Schmitt 2004, 11).

1.2.5 Terorizem in teroristične skupine

Terorizem in teroristične skupine sem se odločil definirati zaradi stalnosti pri opisovanju oskrbe gverile. Problem se namreč pojavi, če gledamo na gverilo, kot obliko delovanja ali pa kot organizacijsko strukturo, ki je pripravljena za delovanje zunaj okolja v katerem bo izvajala svoje dejavnosti. Teroristične skupine dostikrat planirajo in izvajajo zunaj svojega primarnega okolja operacij. Zavaljo doseganja čimvečjega odmeva svojih dejanj.

Pogosto se pojavi, da isto organizacijo ali pa skupino različni avtorji štejejo za gverilsko skupino in za teroristično skupino.

Razloge za to lahko poiščemo v tem zakaj državam ne uspe sprejeti enotne definicije terorizma. Odsotnost definicije terorizma je za določene vlade prednost, ker jim omogoča oblikovanje svojih definicij glede na lastne politične in ideološke preference (Vidic 2008 ,13). Po Prezlju (2006, 177) je terorizem načrtovanje, organiziranje, izvajanje in podpiranje nasilnih dejavnosti večinoma proti nedolžnim ciljem za doseganje političnih ciljev. Doda tudi, da k terorizmu sodijo še podporne dejavnosti, kot so financiranje, rekrutiranje, usposabljanje, skrivanje teroristov itd.. K terorizmu šteje tudi grožnja s terorizmom.

Konšce (1996, 9) definira terorizem kot metodo ideološko motiviranega političnega boja z relativno omejeno uporabo žive sile in tehničnih sredstev za načrtno in sistematično izvajanje

brutalnega nasilja nad relativno majhnim številom neposredno prizadetih žrtev zaradi posrednega zastraševanja celotnega pasivnega družbenega subjekta in s poglobitnim ciljem sprožanja tistih družbenih akcij, katerih rezultati so v prid nosilcem terorističnih dejanj oziroma zaviranja tistih družbenih akcij, katerih rezultati ogrožajo njihove politične in druge interese.

1.2.6 Vojaška logistika

Logistiko lahko dobro opišemo z definicijo iz poslovne logistike, ki pravi, da je logistiko mogoče opazovati kot miselnost, funkcijo ali institucijo. Kot miselnost upošteva celostnost in se osredotoča na servis oziroma kupca, uporabnika, kot institucija opisuje organizacijske enote logistike ter kot funkcija zajema vse dejavnosti, povezane z materialnimi in pripadajočimi informacijskimi tokovi (Lorenzen v Logožar 2004, 29).

V znanstvenem smislu lahko logistiko opredelimo kot znanstveno disciplino, ki izhaja iz tradicionalnih znanosti upravljanja, financ, marketinga, proizvodnje in vzdrževanja (Lipičnik v Permšak 2003, 13).

Vojaška logistika je veda o paniranju in izvršitvi pridobivanja in uporabe virov, potrebnih za vzdrževanje delovanja vojaških enot. Brez logistike vojaške enote ne morejo delovati (Jones 1987, 1). Peppers pravi, da je vojaška logistika sistem ter kontinuiran proces, katerega delovanje mora biti neprekinjeno, saj ustvarja in vzdržuje vojaško-obrambne sposobnosti oboroženih sil (Peppers v Prebilič 2006, 32). V nemških oboroženih silah v drugi svetovni vojni je bila vojaška logistika kot termin opredeljena kot: »... zagotovitev, posedovanje in vzdrževanje vsega materiala, sredstev in zmožnosti neke države za vojaške namene, kar omogoča pripravljenost oboroženih sil ter njihove potrebe za opravljanje vseh predvidenih nalog, pri čemer je nujno izpostaviti motiv logistike – vnaprej izračunati oziroma predvideti: potrebe, zmožnosti v času in prostoru« (Prebilič 2006, 29). Za potrebe te diplomske naloge se bom osredotočil na definicijo, za katero pravi, da je bila sprejeta v zvezi Nato (NATO Handbook v Prebilič 2006, 35):

»Logistika je veda o načrtovanju in izvrševanju premikov ter vzdrževanja sil. V svojem najširšem pomenu predstavlja vidik vojnih operacij, ki se ukvarjajo z/s:

- *oblikovanjem in razvojem, pridobivanjem, shranjevanjem, transportom, distribucijo, vzdrževanjem in razporeditvijo materiala;*
- *transportom osebja;*
- *pridobivanjem oziroma konstrukcijo, vzdrževanjem, delovanjem in razporeditvijo*

pripomočkov;

- *pridobivanjem oz. opremljanjem storitvenih dejavnosti;*
- *medicinsko in zdravstveno podporo«*

1.2.7 Oskrba

Pogosto se dogaja, da se termin logistika zamenjuje s terminom oskrba. Oskrba je dejavnost oziroma aktivnost, ki se nanaša na najnižjo organizacijsko obliko v obrambno-vojaških strukturah – na povsem taktični ravni, kar jo postavlja na raven podpomenke vojaški logistiki in sicer kot pomemben del najnižje ravni izvajanja podpornih aktivnosti vojakom v miru in vojni (Prebilič 2006, 31). Oskrba se uporablja za manjše oborožene enote, največkrat brigadne ravni in na taktični ravni (Prebilič 2006, 84).

1.2.8 Intendanca

Po razlagi vojne enciklopedije intendanca predstavlja skupno ime za enote in ustanove. Je element intendantske službe, ki se ukvarja z oskrbo oboroženih sil z intendanskim materialom (hrano, obleko, obutvijo in drugim). Prištevamo jo k zalednim službam. Obseg, funkcija, struktura, izbor kadrov, način materialne preskrbe in drugo so pogojeni predvsem z značajem in velikostjo oboroženih sil, mestom in vlogo celotne organizacije ter sistemom upravljanja. Do takrat pa lahko govorimo le o funkcijah oskrbe in o ljudeh, ki so izvajali te funkcije (Vojna enciklopedija, knjiga 3 1972, 605). V razmerju do vojaške logistike je intendanca podpomena. Predstavlja zgolj del logističnega sistema.

2 Oskrba gverile

Logistični problemi se rešujejo direktno in elementarno: Sovražnik je naš primarni vir orožja, opreme, streliva. (Tse-Tung 1989, 27).

Medtem ko se gverila razvija, njena potreba po opremi in zalogah raste. Oskrba gverile je razdeljena v tri glavne veje:

- Materialna podpora;
- Vzdrževanje;
- Zdravstvena oskrba (FM 31-91.3 1990, 71).

Materialna podpora vključuje transport, skladiščenje in dostavo vseh sredstev, ki so potrebna za vzdrževanje aktivnosti. Skladiščne baze, zakopavanje opreme in skladiščenje v »varnih« hišah, so metode ki jih gverila načeloma uporablja (FM 31-91.3 1990, 71).

Vzdrževanje zajema vse operacije, ki se izvajajo za vzdrževanje, popravilo in pripravo opreme in orožja za uporabo na bojišču (FM 31-91.3 1990, 75).

Zdravstvena oskrba zajema metode, potrebne za evakuacijo ranjenih, njihovo zdravljenje in za preprečevanje bolezni. V velikih organizacijah obstaja specializirana celica znotraj logističnega sistema, ki nudi zdravstveno oskrbo (FM 31-91.3 1990, 73).

2.1 Oskrbovanje

2.1.1 Zakopavanje opreme

Opremo se zakoplje zaradi njene vrednosti v operacijah. Ko se opremo zakoplje se jo navadno skrrije pred sovražnikom in do odkopavanja razbremeni enoto materiala, ki ga trenutno ne potrebuje (FM 31-91.3 1990, 72). Dostikrat pa se opremo na določenih primernih točkah zakoplje že kot pripravo na izvajanje operacij v prihodnosti (TC 31-29/A 1991, 12). Zakopavanje opreme je dostikrat edini možen način varnega skladiščenja, kajti zakopani opremi se v primeru, da jo nasprotnik najde težje določi lastnika. Pri tem pristopu k zagotavljanju preskrbljenosti predstavlja velik problem pobiranje dela ali pa vse opreme, ko se jo potrebuje. Sam dostop in lokacija morata ostati izven obveščevalnega dosega nasprotnika. Gverilska skupina pa je močno ranljiva, ko skuša priti do zakopane opreme, predvsem zato, ker je nasprotnik odkril kje se zakopana oprema nahaja in z nadzorom nad to točko in postavljanjem zased lahko naredi gverilske skupine mnogo bolj dovzetne za zadajanje žrtev.

Samo zakopavanje, kot rešitev za oskrbovanje gverilske skupine pa ne reši temeljnega problema pridobivanja materiala za izvajanje svojih aktivnosti. Prav tako vsa okolja niso primerna za tovrsten pristop. Določen del materialno tehničnih sredstev, kot so na primer strelivo ali pa eksplozivna sredstva morajo biti skladiščena pod določenimi pogoji, da se zagotovi njihovo stabilnost. Te pogoje pa je težko zagotoviti in nadzirati.

Sicer skozi literaturo lahko dobimo najdemo splošne smernice kje in kako izdelati primerna skrivališča, se pojavi problem kako varno sporočiti lokacijo teh skrivališč ostalim skupinam. V primeru uničenja skupine, ki je opremo zakopala, je ostalim skupinam ta oprema

nedosegljiva, če niso bile obveščene o lokaciji skrivališča.

2.1.2 Skladiščne baze gverilskih skupin

Gverilske skupine so dostikrat odvisne od bolj fleksibilnih metod zagotavljanja oskrbe, kot je zakopavanje opreme. Ko govorimo o skladiščnih bazah gverile, si moramo predstavljati veliko nižji nivo kompleksnosti same baze v primerjavi s skladiščnimi bazami regularnih oboroženih sil. Vendar pa to ne pomeni, da koncept skladiščne baze ni preišljen in prilagojen potrebam gverilskih skupin.

Skladiščne baze so vedno vsaj deloma premične v kratkem času, čeprav predstavljajo največje oskrbovalne centre za opremo, živež in material (FM 31-91.3 1990, 71). Ta skladišča predstavljajo pomembno tarčo za sovražnika, zato so vedno dobro zaščitene, maskirane. Dostikrat se nahajajo pod zemljo. Zaloge, ki se skladiščijo v teh centrih, naj bi bile vedno razdeljene po vseh ostalih centrih, kar predstavlja večjo odpornost gverilskih skupin na izpade skladiščnih baz (FM 31-91.3 1990, 71). Izpad skladiščnih baz je problematičen tudi za regularne sile katerih logistični sistem naj bi bil veliko bolj pripravljen na anomalije ki jih vodenje oboroženega boja prinaša. Regularne sile naj bi praviloma vedno imele zaledje katero lahko deluje kot blažilec tem izpadom. Tega za gverilske skupine ne moremo vedno reči. Zato skladiščne baze tudi delujejo veliko bolj decentralizirano.

2.2 Premiki in transporti

Vsaka oborožena sila je na poseben način ranljiva v premiku. Njeni viri oskrbe prav tako predstavljajo visoko stopnjo ranljivosti. Ko pa govorimo o transportu materiala pa lahko rečemo, da gre za medsebojno dopolnjevanje obeh ranljivosti. Logistična celica ali sekcija priskrbi različna transportna sredstva, človeško silo, živali, vozila, plovila in letala. Razpoložljiva sredstva in teren sam določata, kakšna transportna sredstva gverila uporablja. Transport na mulah, oslih ali drugih živalih je priljubljen zaradi njihove relativno velike moči in možnosti premika skozi neprehoden teren (FM 31-91.3 1990, 71). Oskrba živali s hrano in vodo predstavlja svojevrsten in dodaten problem.

2.3 Pridobivanje materialno tehničnih sredstev in popolnitev z kadrom

Kljub temu da je izbran pogled na gverilske skupine, ki govori, da je pripravljena oziroma

narejena izven območja delovanja, je v marsikaterem primeru, sploh če govorimo o organizaciji, ki obstaja dalj časa, potrebna popolnitev z kadrom. Svete pravi, da mora vsako uporniško gibanje razviti učinkovite kanale do svoje ciljne javnosti, s čimer si zagotavlja legitimnost delovanja in popolnitev kadra (Svete 2006, 27).

Gverilske skupine si material za svoje delovanje zagotavljajo predvsem na sledeče načine:

- Recikliranje »zavrženih materialov«;
- Uporaba izdelkov za drug namen kakor je bil izdelan sam po sebi;
- Nakup izven območja delovanja;
- Nakup v območju delovanja;
- Zaplemba;
- Kraja;
- Material, ki je prostovoljno dan gverilski skupini.

Sicer pa lahko pridobivanje materialno tehničnih sredstev za zagotovitev delovanja in obstoja najlažje razdelimo na podporo iz območja delovanja oziroma izven le tega. Kot prvo mora biti gverila sposobna samostojnega delovanja in relativno samozadostna. Soje delovanje mora prilagoditi sredstvom, ki so na voljo, in poiskati nove načine uporabe obstoječih sredstev. Ker je v svoji biti obkrožena in ogrožena s sovražnim okoljem, jo tako geofizikalni vplivi, kot tudi njen nasprotnik silijo, da je sposobna delovati dalj časa brez oskrbe. Gverilske skupine so lahko tudi prisiljene, da počivajo, ne opravljajo bojnih nalog.

Ko si gverila zagotovi samozadostnost, si s tem zagotovi tudi neko obliko varnosti v svojem delovanju. A za doseg dolgoročnih ciljev je nujno potrebna dodatna podpora. Za začetek podpora znotraj države v kateri gverila deluje. Za doseg določenih ciljev ali pa ko gverila zraste, je potrebna zunanja pomoč za zagotavljanje kontinuiranega delovanja. Zunanja pomoč, ki je lahko pridobljena s strani drugih držav, ki v konflikt niso direktno vpletene, s strani različnih organizacij ali pa s strani simpatizerjev, lahko gverili omogoči ali pa onemogoči njeno zmago (FM 31-91.3 1990, 73).

Mnoge gverilske skupine pri izvajanju svojih operacij uporabljajo bolj ali manj sofisticirane vojaške oborožitvene sisteme, uporabljajo pa tudi sredstva, katerih funkcija je v običajnih razmerah miroljubna, vendar jih je ob ustrezni prilagoditvi mogoče spremeniti v sredstva za uničevanje žive sile in materialnih dobrin ali pa za sredstva, ki takšna dejanja omogočajo,

olajšujejo. Med tovrstna sredstva, ki predstavljajo del vsakdana sodobne družbe, sodijo med drugim tudi računalniška tehnologija, oprema, ki se navadno uporablja v vsakem gospodinjstvu (ure, sistemi za daljinski vklop in izklop naprav, sistemi za varovanje doma,...) in civilna transportna sredstva (Miholič 2004, 70). Tak pristop k opremljanju lahko po Miholiču (2004, 70–71) pripišemo predvsem:

- zmanjšanju državne podpore uporniškim gibanjem po hladni vojni;
- večji dostopnosti pehotnega orožja preko ilegalne trgovine, ki izvira iz številnih območij, kjer so ali pa še potekajo oboroženi konflikti;
- večja dostopnost snovi za dvojno uporabo (vojaško in civilno), ki lahko služijo kot sestavine za izdelavo improviziranih eksplozivnih in zažigalnih zmesi;
- alternativna uporaba običajno neubojnih sredstev za povzročitev človeških žrtev in materialne škode;
- prilagoditev oziroma sprememba vojaške taktike pri uporabi določenih ubojnih sredstev.

2.3.1 Pridobivanje materialno tehničnih sredstev v območju delovanja

Moa Tse Tung (1989, 27) pravi, da je sovražnik primarni vir orožja, opreme in streliva za gverilo. S tem je mislil, da gverilske skupine z napadi na šibke nasprotnikove enote, slabo branjena skladišča, lahko dobijo relativno stalen vir oskrbe z relativno učinkovitimi sredstvi. Drug vir pridobivanja opreme in oborožitve je lahko kraja iz muzejev, skladišč, industrijskih objektov. Kot primer bi podal Perujsko gverilsko skupino Svetla Pot, ki je eksplozivna sredstva pridobivala preko kraj dinamita iz rudarskih taborov (McCormic 2001, 116–117).

Nekatere gverilske skupine kot na primer Viet-Cong in organizacija, ki jo mnogi označujejo kot teroristična, IRA, so bolj ali manj uspešno skušale same proizvajati oborožitev. Predvsem zaradi velikega začetnega vložka kapitala in znanja in na drugi strani relativno enostavnega dostopa do orožja na črnem trgu se za to možnost praviloma odločajo nekatere gverilske skupine z obsežnim kadrovskim, finančnim zaledjem in prostorom, kjer lahko te aktivnosti izvajajo relativno varno (Miholic 2004, 76). Navodila za izdelavo eksplozivnih sredstev pa se danes prenašajo v elektronski obliki, z malo vztrajnosti se jih najde na medmrežju, posameznik z interesom jih lahko z osnovnim znanjem kemije in strojništva izdelava doma.

Pridobivanje materialno tehničnih sredstev v območju delovanja je nujno za preživetje

katerekoli gverile. Brez podpore lokalnega prebivalstva gverila ni sposobna dosegati dolgoročnih ciljev. Odvisno od strategije, ki jo gverila izbere, potrebuje ali takojšnja notranjo podporo ali pa predvideva, da podpora obstaja, le locirati je potrebno njene vire ali pa bo obstajala.

Gverila v svojem delovanju skuša nasprotnika prisiliti k dejanjem, ki ga bodo oddaljila od lokalnega prebivalstva, najsi bo to legitimna oblast ali pa okupacijska sila (FM 31-91.3 1990, 73).

Lokalno prebivalstvo lahko nudi pasivno ali pa aktivno podporo gverilskim skupinam. Lokalno prebivalstvo lahko aktivno podpira gverilo s pridružitvijo le-tej, z obveščevalnimi podatki, s pridobivanjem sredstev, ki jih gverila potrebuje, nudi zatočišča, popravila in vzdrževanjem opreme (FM 31-91.3 1990, 74). Aktivna podpora pomeni tudi prikrivanje podatkov o gverili pred njenim sovražnikom (von Dach 1967, 23). Po drugi strani pa je pasivna podpora, podpora prebivalstva, ki simpatizira z gverilskimi skupinami ali skupino, a jim ne nudi nikakršne pomoči (FM 31-91.3 1990, 74).

2.3.2 Pridobivanje materialno tehničnih sredstev izven območja delovanja

Zunanja podpora ni vedno potrebna za uspeh gverile, a v večini primerov predstavlja poglobitni razlog za uspeh gverile. Zunanji viri zagotavljajo podporo zaradi ideoloških razlogov, vendar so možni tudi drugi motivatorji (politični, materialni, finančni, ...) (FM 31-91.3 1990, 74). Pogosto je za podporo gverili izpostavljen tudi razlog, da subjekti s podporo dosegajo svoje lastne interese, ki niso nujno vezani na delovanje gverilskih skupin.

Zunanji viri lahko zagotavljajo moralno, politično, pravno ali pa logistično podporo. Na primer, tretja država lahko obsodi sovražnika gverile ali pa lahko direktno nudi orožje, strelivo, zatočišča, prostore za urjenje, kapital... (FM 31-91.3 1990, 74). Dostikrat država uradno obsodi določene aktivnosti, vendar pa jih prikrito, zaradi lastnih interesov, podpira.

Podpora gverilskih skupin med seboj, ki se bojujejo za iste ali pa podobne cilje, se lahko izvaja z izmenjavo osebja in opreme, kot tudi pri razvoju doktrine upora, z obveščevalnimi podatki ali kapitalom (FM 31-91.3 1990, 74). Pridobivanje izkušenj lahko poteka tudi prek posameznikov, ki so lahko trdno vezani na gverilo, ali pa so le plačanci, ki so se že bojevali v podobnih spopadih (FM 31-91.3 1990, 74).

Tudi mednarodne korporacije lahko nudijo podporo gverili zaradi svojih lastnih interesov (FM 31-91.3 1990, 74).

V času hladne vojne sta oba bloka sama ali pa preko satelitskih držav podpirala številne

gverilske skupine, v skladu z njunimi zunanjimi interesi (Combs 2003, 106). Tako je bil gverilskim skupinam zelo olajšan dostop do oborožitvenih sistemov, opreme, živeža in ostalega materiala. Dostikrat pa sta bloka na teren poslala tudi bolj sofisticirane oborožitvene sisteme in tako preverila njihovo delovanje na bojišču. Po koncu hladne vojne in po dogodkih 11. septembra 2001, je takšno početje za države postalo preveč nevarno.

2.3.3 Popolnitev s kadrom, zagotavljanje legitimnosti in pridobivanje podpore izven območja delovanja

Za lažjo obrazložitev tega poglavja bo večji poudarek osredotočen na situacijo na Bližnjem vzhodu. Predvsem zaradi dokaj aktualnih ugotovitev in fenomenov, ki so vezani na tehnološki napredek. Uporniške, gverilske in teroristične skupine so se hitro prilagodile na uvedbo novih tehnologij, s katerimi si lajšajo komunikacijo, usklajevanje in s katerimi premagujejo, si zagotavljajo obstoj, svoje nasprotnike. Napredek v tehnologiji je dostikrat veliko hitrejši kakor so viri, ki ga opisujejo.

Vse uporniške skupine potrebujejo neko mero legitimnosti. Pri legitimnosti gre predvsem za sprejemljivost upravičenost, pravičnost nekega socialnega dejanja ali pa institucije (Jeseničnik 2010, 12).

Jelušič (1997, 50) pravi, da si morajo oborožene sile najti legitimnost za svoje delovanje. Problematika legitimnosti vojaštva pa je po njenem povezana s splošnimi vprašanji v zvezi z zaznano legitimnostjo drugih institucij političnega sistema (stranke, civilna družba, državni aparat). Jelušič zagovarja tudi, da mora vojska svoje delovanje in vpletanje v civilno sfero pridobiti legitimnost za svoje ravnanje. Kako jo pridobi pa je odvisno od tradicije, družbenopolitičnega sistema, socialnih, ekonomskih in političnih ter geostrateških okoliščin v neki državi, ki imajo neposreden vpliv na razmerje med vojsko, družbo in političnim sistemom ter njihovim prepletanjem in medsebojnim vplivanjem (Bostjančič 2004, 11)

Uporniške in teroristične skupine v Iraku so dolgo časa imele celo svoje spletne strani. Sistematično so izdajale publikacije, s katerimi so novačile tako ljudi kot sredstva izven območja delovanja. Zanimariti pa ne gre niti dejstva, da so si tako pridobivale legitimnost (Svete 2006, 28).

Iraška celica Al kajde, katero uvrščam tako v gverilsko kot teroristično skupino, gverilsko ker je delovala kot urbana gverila, teroristično pa zaradi nediskriminatorne izbire ciljev, je imela do novembra 2005 vzdrževano spletno stran na kateri je podajala dnevna sporočila. Zanimivo

pa je tudi to, da je bila spletna stran ukinjena oziroma njen obstoj onemogočen zaradi napada hekerjev in ne zaradi delovanja zahodnih institucij (Svete 2006, 28). Zaradi teh in podobnih problemov so se skupine preusmerile na veliko bolj zaprte internetne storitve, kot so internetne klepetalnice, novičarske skupine in sezname elektronskih naslovov. Svete (2006, 28) pravi, da je iskanje in onemogočanje takih strani oteženo predvsem zaradi uporabe zrcalnih strežnikov. Iz tega lahko verjetno sklepamo, da se skupine prilagajajo dokaj uspešno in se učijo iz svojih napak.

Lahko bi rekli, da lahko že sam obstoj konflikta poda legitimnost uporniški skupini. Sam konflikt v Iraku je tako do neke mere dal legitimnost terorističnim in drugim uporniškim organizacijam. Uporniške organizacije so se pojavile kot akter, ki se zoperstavlja okupaciji. Po definiciji legitimnosti priročnika Ameriške vojske o nekonvencionalnem bojevanju, ki pravi, da je to stanje, v katerem pridobi posameznik, skupina ali pa organizacija avtoriteto za izvajanje določenih aktivnosti (FM 31-91.3 1990, 12), bi lahko potrdili to misel. In dokler se ne pojavi akter z večjo oziroma boljšo legitimnostjo, bodo uporniška gibanja s svojimi dejavnostmi krojila oziroma skušala krojiti vsakdan v območju svojega delovanja.

Zaradi izgube legitimnosti tudi večina uporniških gibanj, kot uporniška gibanja imam v mislih predvsem podstat tako gverilske kot teroristične skupine in tudi stale skupine, ki se bojujejo proti neki vrsti oblasti, kljub večji dostopnosti orožij za množično uničevanje oziroma kadrov, znanja, strojne opreme in sestavin, potrebnih za njihovo izdelavo, še vedno odklanja možnost njihovega pridobivanja in uporabe (Miholič 2004, 83).

2.3.3.1 Vloga informacijsko komunikacijske strategije pri zagotavljanju oskrbe in vloga informacijsko komunikacijske strategije kot del bojevanja

Po mnenju Sveteta (2006, 28) se je z vidika zahodnih držav informacijsko komunikacijska tehnologija izkazala kot ena izmed šibkih točk, ki je iraškim upornikom omogočila pošiljanje sporočil v svet in izvajanje psiholoških operacij. Po drugi strani pa uporniške skupine uporabljajo internet predvsem kot sredstvo za širjenje svojih zamisli in novačenje mladih muslimanov po svetu. Internet tako čedalje bolj nadomešča tradicionalna sredstva propagande (Svete 2006, 28).

Svetovni splet je bil med drugim uporabljen tudi za posredovanje navodil privržencem, kako uporabljati posamezne oborožitvene sisteme, prav tako pa so določali tudi način delovanja

oziroma taktične postopke (Svete 2006, 29). Trditve nekaterih avtorjev, da so v teh sporočilih s stenografijo kodirani tudi cilji, ostajajo bolj ali manj nedokazane (Rötzer v Svete 2006, 29). Iraški uporniki so torej internet uporabljali za psihološko bojevanje, objave sporočil in propagando, pridobivanje podatkov, zbiranje finančnih prispevkov, rekrutiranje in mobilizacijo svojih privržencev, povezovanje z drugimi islamističnimi skupinami po svetu in v Iraku ter za širjenje informacij o načrtih oziroma koordinacijo svojega delovanja. Takšno delovanje so omogočile predvsem lastnosti interneta, kot so lahek dostop, pomanjkanje pravnih določil o njegovi uporabi, izredno široka potencialna ciljna publika in hiter prenos podatkov.

Dejansko se pojavi problem pri razmejitvi informacijsko komunikacijske strategije pri zagotavljanju oskrbe in kot obliki bojevanja, kajti že samo nudenje podpore uporniškemu gibanju je upiranje neki vrsti oblasti. Težko je tudi govoriti o strategiji, vendar če vzamemo v obzir da lahko relativno šibka in manjhna organizacija izpelje operacije, ki spremenijo potek zgodovine in je to tudi cilj operacije, operacija pa je podprta z informacijsko komunikacijsko tehnologijo, ki dejansko doda težo operacij, potem lahko govorimo o strategiji.

2.3.4 Psihološko bojevanje

Za izvajanje psihološkega bojevanja z zadovoljivo stopnjo uspeha, more biti le to vezano na oskrbo, oziroma logistiko gverile, če je ta prerasla v organizacijo pri kateri lahko govorimo o logističnem sistemu.

Gverilske skupine izvajajo psihološko bojevanje zavoljo doseganja istih ciljev kakor regularne oborožene sile (FM 31-91.3 1990, 39). Dejansko gverilske skupine uporabljajo iste metode in tehnike kakor regularne oborožene sile, vendar pa je njihov pristop ponavadi manj sofisticiran in bolj zazrt k rezultatom. Gverilske skupine dejansko delujejo na terenu in so v stiku z lokalnim prebivalstvom, medtem ko so regularne sile velikokrat zaprte v vojaške baze, dostikrat ravno zaradi delovanja gverilskih skupin.

Kar je zanimivo za izdelavo te diplomske naloge je predvsem uporaba tehnologije, ki ni bila razvita za psihološko bojevanje oziroma uporaba sredstev, ki so dostopna na civilnem trgu in uporaba splošno dostopnih kanalov širjenja. Kot govori Svete v svojem članku (Svete 2006, 28–29) je uporaba digitalnih zapisov videa in dostop do interneta omogočila uporniškim skupinam pridobivanje podpore izven in v okolju delovanja. Širjenje idej je tako postalo globalno in hitro kot nikoli prej.

2.3.5 Usposabljanje

Sicer, ko govorimo o oskrbi načeloma izpustimo usposabljanje, vendar pa se mi zdi pomembno pri oskrbi gverilskih skupin govoriti tudi o usposabljanju. Zaradi tega, ker gre ponavadi za relativno samozadostne skupine katere pridobivanje materiala in tehničnih sredstev, za zagotavljanje svojega obstoja, najlažje opredelimo z oskrbo, kar pa še ne pomeni, da se ne srečuje z določenimi problemi zagotavljanja obstoja s katerimi se srečujejo tudi redne oborožene sile, vendar pa na drugi ravni in ponavadi z drugimi pristopi. Pri zagotavljanju obstoja se dejavnosti gverilske skupine močno prepletajo in težko ločimo med funkcijami oskrbe, logistike, podpore... zato sem se odločil, da posvetim to poglavje usposabljanju gverilcev.

Stopnja učinkovitosti gverilske skupine je v veliki meri odvisna tudi od njene usposobljenosti. Whittaker (2001, 33) opozarja (na primeru teroristov, vendar se da to razširiti še na gverilske skupine), da raven usposobljenosti močno variira, in jo postavlja med dve skrajnosti. Na eni strani razvrstitvene lestvice so posamezniki, ki so svoje operativno znanje prejeli in prekalili preko procesov usposabljanja v obrambnih organih in varnostnih institucijah ali pa na ostalih ustreznih institucijah in so zaradi tega konkurenčni usposobljenosti pripadnikov konvencionalnih varnostnih sil, na drugi strani pa so posamezniki, ki so pogrešljivi, njihovo usposabljanje pa ni nič drugega kakor prejeti motivacijski govor.

V obdobju hladne vojne je usposabljanje pripadnikov večinoma potekalo na ozemlju držav, ki so bile naklonjene ciljem posamezne skupine oziroma jim je njihovo delovanje prinašalo določene zunanjepolitične koristi (Miholič 2004, 31). Pripadnikom južnoameriških skupin je bilo omogočeno usposabljanje na Kubi, palestinskih terorističnih organizacij v arabskih državah, pripadniki zahodne evropskih levičarskih skupin pa so se usposabljali v državah vzhodnega bloka (Miholič 2004, 31).

Konec hladne vojne in napad na WTC deset let pozneje so ustvarili politične razmere, v katerih je tovrstna neposredna državna podpora gverilskim in terorističnim skupinam postala praktično nemogoča, saj tveganje, ki bi ga s tem početjem nase prevzela država, ne odtehta koristi (Miholič 2004, 31).

2.4 Zdravstvena oskrba

Izvajanje zdravstven oskrbe je velikega pomena tako za redne oborožene sile kot tudi za

gverilske skupine. Strokovno in hitro izvajanje zdravstven oskrbe vpliva tako na motivacijo, psihološko stanje, splošno stanje in uspešnost delovanja neke enote.

Zdravstvena oskrba vključuje vsa potrebna sredstva za premik ranjenih, bolnih in njihovo oskrbo ter preprečevanje bolezni. Sodelovanje s civilnimi strukturami je skoraj vedno nujno pri pridobivanju in vzdrževanju zadanega nivoja zdravstvene oskrbe (FM 31-91.3 1990, 73).

Zagotavljanje zdravstvene oskrbe na nivojih, ki smo jim priča z rednih oboroženih sil, je za gverilske skupine nedosegljiva. Zato se zdravstvena oskrba gverilskih skupin močno upira na sodelovanje z že obstoječimi civilnimi strukturami. V mislih imam predvsem prikrito sodelovanje z nosilci teh znanj, katere etičnost zavezuje k nudenju pomoči ranjenim in bolnim, in sodelovanje z civilnimi strukturami, ki lahko na tak način podpirajo delovanje vseh uporniških skupin. Ali pa sodelovanje s skupinami katere so naklonjene ciljem gverilskih skupin, a niso nujno pripravljene ali pa zmožne se pridružiti skupini, kot naprimer študentje medicine.

2.5 Vzdrževanje infrastrukture in materialnih sredstev

Gverilske skupine, dokler se ne razvijejo v velike organizacije, ki posegajo bolj po konvencionalnih metodah bojevanja, ne morejo imeti velike infrastrukture, kajti le ta jim onemogoča mobilnost in gverila, vezana na infrastrukturo je lahka tarča nasprotnika.

Gverilske skupine lahko nadzorujejo celotna območja in v njih ustanovijo politični sistem, v katerem v relativnem okviru normalnosti skrbijo za infrastrukturo v območju nekako tako, kot bi to počele civilne oblasti. Tamilski tigri so med drugim operirali z manjšo floto težkih gradbenih strojev, s katerimi so izdelovali utrjene borbene položaje. Pridobili naj bi jih z zaplembo Norveški nevladni organizaciji (asiantribune.com). V primeru, da ima gverilska skupina mednarodno priznano legitimnost, lahko sama legalno opravlja nakupe opreme potrebne za vzdrževanje svoje infrastrukture. V primeru, da je nima, pa je odvisna od posrednikov.

Vzdrževanje materialnih sredstev zajema vse operacije, ki se izvajajo za vzdrževanje, popravilo in pripravo opreme in orožja za uporabo na bojišču (FM 31-91.3 1990, 75). Tudi tu je gverilska skupina v primeru, da sam ne poseduje teh znanj vezana na okolje v katerem deluje.

2.6 Zatočišča

Gverila se v samem svojem bitu ne more vedno bojevati, zato potrebuje območja, na katera se lahko umakne, prostovoljno ali pa jo v to prisili taktična situacija. Zatočišča potrebuje, da si povrne moči, si odpočije, vzdržuje in popravlja opremo, orožja, ali pa se v teh območjih uri. Skoraj tradicionalno se zatočišča nahajajo na nedostopnem terenu ali pa v sosednjih državah (FM 31-91.3 1990, 72).

Zatočišča so vitalen del strategije bojevanja gverile, lahko so stalna ali pa začasna. Stalna uporabljajo načeloma organizacije, ki so močnejše in nadzirajo velika območja, kamor sovražnikove sile ne zahajajo (FM 31-91.3 1990, 72).

Pri izbiri mesta za zatočišča gverilske skupine upoštevajo sedeče dejavnike:

- dostopnost do virov hrane in vode;
- primernost terena za maskiranje;
- vegetacija;
- možnosti za komuniciranje in opazovanja pristopov;
- vsaj dva prikrita dostopa;
- zadosten prostor za izvajanje aktivnosti (FM 31-91.3 1990, 72).

2.7 Finančna zagotovitev

Za zagotovitev delovanja, nakupa potrebnih sredstev in živeža potrebujejo gverilske skupine pritoke kapitala. Finančne vire Miholič (2004, 36 – 54) razdeli na:

- Državni viri
- Zakonito poslovanje
- Donacije posameznikov
- Kriminalna dejavnost
- Sodelovanje z ostalimi uporniškimi/gverilskimi skupinami

Zagotavljanje finančnih sredstev in njihovo učinkovito razporejanje med posamezne elemente skupine je bistvenega pomena za delovanje, saj s to dejavnostjo le-te izpolnjujejo enega izmed najpomembnejših predpogojev za nemoteno izvajanje preostalih aktivnosti (Miholič 2004,

36).

Miholič (2004, 36) pravi, da na primer teroristične skupine namenjajo zbrana sredstva za življenjske stroške aktivnih članov ter njihove plače, nakup oziroma najem objektov, ki služijo kot zatočišča, usposabljanje članov skupine, nakup orožja oziroma sestavnih delov za ta in improvizirana orožja, nakup in vzdrževanje komunikacijskih sredstev, uporabo, nakup in vzdrževanje prevoznih sredstev.

Pri uporabi geografsko oddaljenih virov financiranja se pojavi problem prikritega, cenovno smotrnega in pravočasnega prenosa zbranih sredstev do dela skupine, ki ta sredstva potrebuje (Miholič 2004, 36).

Delo pridobivanja in lobiranja za finančna sredstva lahko pripišemo aktivnemu delu članstva v gverilski skupini. Med drugim lahko gverilske skupine prav tako kot teroristične skupine uporabljajo medmrežje tudi za pridobivanje finančnih sredstev (Vidic 20, 2008).

2.7.1 Državni viri

Cindy C. Combs (2003, 93) meni, da se države odločajo za podporo gverilskih skupin predvsem zaradi relativno nizkih stroškov ob relativno majhnem tveganju odkritega spopada z močnejšim nasprotnikom in tako dosežejo znatne zunanje politične koristi.

Med hladno vojno sta obe velesili namenjali izdatna finančna sredstva za delovanje tako gverilskih kot protigverilskih skupin. Protikomunistične skupine v Južni Ameriki so bile deležne podpore ZDA, medtem ko so komunistične skupine in vlade dobivale podporo iz strani Sovjetske zveze in Kube (Miholič 2006, 38).

Po hladni vojni, še posebno pa po dogodkih 11. septembra 2001, se je stopnja tveganja, ki so mu izpostavljene države v primeru, da podpirajo uporniške skupine, močno zvečalo.

Iran je tako za razliko od Libije, Sirije, Sudana, Kube in nekaterih drugih držav, ki so zaradi težnje po izboljšanju odnosov z Zahodom tovrstno dejavnost znatno zmanjšale ali celo ukinile, po podatkih zahodnih obveščevalnih služb ostal ena izmed redkih držav, ki še ohranja politiko financiranja uporniških skupin (Miholič 2004, 39)

2.7.2 Zakonito poslovanje

Gverila se lahko skozi svoj obstoj razvije v tako močno organizacijo, da lahko del svojih sredstev dobi z investicijo svojih sredstev v zakonite posle. Tako ta investicija s časom in ob primernih razmerah postane zakonit vir dohodkov. Vendar pa moram tu omeniti da se te dohodki potem porabijo za nezakonito oziroma za delovanje proti določeni oblasti. Tu gre

predvsem za koncept da so bila sredstva pridobljena zakonito, potem pa se jih porabi za namen podpore gverile oziroma uporniškega gibanja.

Verjetno najbolj osnovna oblika financiranja gverilske skupin je pobiranje prostovoljnih prispevkov s strani svojih podpornikov, ki jih dobivajo na osnovi svoje legalne zaposlitve. Miholič (2004, 39) pravi, da je druga oblika financiranja z zakonitim poslovanjem prodaja propagandnega materiala ter izobraževalne in druge literature. Pravi tudi, da se številne skrajne islamske skupine dodatno financirajo na podoben način, običajno s prodajo avdio in video kaset s posnetki govorov pomembnejših verskih in političnih voditeljev.

Spet tretja oblika financiranja je, da si skupine pridobijo nek produkcijski faktor ali pa naravni vir in potem s trženjem le-tega ustvarjajo kapital, ki ga porabijo za financiranje svojih aktivnosti. To med drugim omogoča tudi pranje kapitala.

Zanimiv primer so nekatere palestinske skupine, ki naj bi si preko investicij v delnice, obveznice, nepremičninske holdinge in nekatere druge ustanove ustvarile premoženje, vredno nekaj milijard USD (Leader v Miholič 2004, 39).

2.7.3 Donacije posameznikov in dobrodelna dejavnost

Z upadanjem državne podpore postaja kot vir financiranja vseh uporniških skupin pomembnejša javna podpora, še posebej za tiste skupine, ki delujejo v okolici, ki je v večji meri naklonjena njihovim ciljem (Miholič 2004, 40). Medmrežje je prineslo preskok dejanskemu dosegu gverilskih skupin. Dodaten preskok, ki je posledica globalizacije in je prav tako vplival na finančne vire raznih uporniških skupin, so migracije prebivalstva. Velike izseljeniške skupnosti v razvitih državah lahko z zbiranjem sredstev in s svojimi donacijami močno pripomorejo delovanju uporniških skupin.

Razširjeno je zbiranje prostovoljnih prispevkov preko številnih podpornih organizacij. Ena prvih takšnih organizacij naj bi bila Irska severna pomoč, ki je bila ustanovljena leta 1969 v New Yorku z namenom zbiranja sredstev med Irskimi izseljenci ustanovila Provisional Irish Republican Army (Miholič 2004, 41).

V Latinski Ameriki in Aziji je znano pobiranje revolucionarnih davkov. V Evropi pa je po takšnem načinu zbiranja denarja znana ETA (Miholič 2004, 41), katera velja po klasifikaciji te diplomske naloge prvo velja za uporniško gibanje, vendar pa zaradi načina delovanja spada pod teroristične skupine oziroma organizacije. Za Islamske teroristične organizacije pa je značilno predvsem financiranje prek različnih dobrodelnih organizacij, saj ima tovrstna dejavnost v muslimanski regiji zelo velik pomen. Teroristom v tej regiji gre močno na roko

tudi otežen nadzor državnih služb nad delovanjem dobrodelnih organizacij zaradi povsem političnih razlogov, saj je večina finančnih sredstev, ki jih le-te dejansko zberejo, namenjena družbeno koristnim socialnim programom, le manjši delež pa je preusmerjen v podporo terorističnim aktivnostim. To naj bi bil tudi razlog za neuspešne revizije poslovanja treh največjih palestinskih dobrodelnih organizacij, v zvezi katerih so se pojavila predvidevanja, da podpirajo uporniške skupine (Miholič 2004, 41).

2.7.4 Kriminalna dejavnost in finančna pomoč med gverilskimi skupinami

Značilno za manjše uporniške skupine je zatekanje k nelegalnim dejavnostim. Ta pristop k pridobivanju finančnih sredstev je problematičen predvsem zaradi večje možnosti izgube legitimnosti in večjega tveganja, da jih odkrijejo državni organi. Sodelovanje med kriminalnimi združbami in gverilskimi skupinami lahko pričakujemo predvsem na področju tihotapljenja in pridobivanja ter prodaje prepovedanega blaga.

Pogost način pridobivanja sredstev predstavljajo goljufije in ponarejanja. Uporniške skupine pogosto obdavčijo posameznike oziroma skupine, ki se s tako dejavnostjo ukvarjajo (Miholič 2004, 43).

Najbolj dobičkonosna naj bi bila trgovina z mamili. Nacionalna osvoboditvena vojska Kolumbije v sodelovanju z gverilsko skupino Revolucionarne vojaške sile Kolumbije (obe smatram kot gverilski organizaciji, ki pa sta prerasli v skoraj že konvencionalni oboroženi sili) naj bi po pisanju Miholiča (2004, 45) z varovanjem nasadov koke in transportnih poti pred vladnimi organi dobili delež dobička od trgovine s kokainom.

Sodelovanje med gverilskimi skupinami in kriminalnimi združbami lahko obema prinaša veliko koristi. Vendar pa je, predvsem za gverilske skupine, problematična izguba legitimnosti zaradi sodelovanja s kriminalnimi združbami. Prav tako pa je problematično sodelovanje z ostalimi gverilskimi skupinami, tako znotraj države kakor meddržavno, predvsem zaradi strahu pred izgubo moči in izgube legitimnosti.

Dokler med skupinami, ki delujejo na istem območju kakor tudi znaj tega območja, ne prihaja do trenj in tekmovalnosti, je razumno pričakovati, da si poleg izkušenj, obveščevalnih podatkov, opreme in moštva tudi finančno pomagajo.

3 Zaključek

V času hladne vojne so s podporo gverilskih skupin države dosegale določene zunanje politične cilje, s koncem hladne vojne in po dogodkih 11. Septembra 2001 pa je ta dejavnost postala nevarna, predvsem zaradi možne obsodbe podpiranja terorizma. Gverilske skupine so se zaradi pomanjkanja državne pomoči v opremi, orožju, živežu in finančne podpore znašle in postale bolj samozadostne. Danes bolj poredko govorimo o gverilskih skupinah, zaradi zaprege večjih sredstev in zaradi politične motiviranosti je bolj prikladen termin terorizem. Vendar bi na tej točki spomnil na odločno razliko, da terorizem pomeni predvsem ustrahovanje, in z njim doseganje ciljev. Gverila pa naj bi bila oblika bojevanja, ki je organizirana zunaj okolja, v katerem bo delovala, uporablja taktiko in pristope, ki so ji najbolj prikladni. Tradicionalno naj bi gverilske skupine ločile med civilnimi cilji in vojaškimi cilji. Vendar, ko pogledamo širše, lahko rečemo, da zgolj rezultat uporabe nasilja definira razliko med terorizmom, gverilo in ostalimi uporniškimi gibanji.

Območje in narava delovanja gverile narekujeta pristop k reševanju problemov oskrbe. To lahko potrdim, kajti gverilske skupine ne morejo v svojih začetnih fazah imeti kompleksnega in širokega sistema oskrbovanja kakor ga imajo vojaške enote. Tudi kasneje, ko nadzorujejo velika območja, njihova oskrbovalna veja vzdržuje veliko mero fleksibilnosti in improvizacije.

Če je cilj gverilske skupine zamenjati politično oblast, se mora sama vseskozi boriti za svojo legitimnost in podobo. Ne more si dovoliti, da z zaplembami materiala in živeža, obremenjuje prebivalstvo, izgublja tako pasivno kot aktivno podporo prebivalstva. Skozi svoj obstoj se mora pokazati kot kredibilen partner, ki bo sposoben upravljati z oblastjo. Po drugi strani pa lahko na podlagi primerov iz Južne Amerike sklepamo, da lahko gverila brez večjih problemov zagotovi svoj obstoj tudi z sodelovanjem samo z drugimi organizacijami, na primer z narkokarteli. Njen obstoj postane sam sebi namen.

Ne smemo pozabiti, da imajo kljub političnosti gverilske skupine moč upravljanja z organiziranim nasiljem, in same morajo vedno ostati na meji, ko prebivalstvo še odobrava njihov obstoj oziroma podpira njihovo dejavnost in na drugi strani, ko se sprevržejo v dodatno nadlogo prebivalstvu. Nadlogo, ki ima možnost posegati po nasilju in nediskriminatorno izbirati cilje.

Na tem mestu bi potrdil, da se s ciljem gverilskih skupin oblikujejo temeljni pristopi k

reševanju problemov oskrbe, kajti če ima gverila cilj zgolj destabilizirati območje, državo regijo, bo to počela na način, ki bo zanjo najbolj primeren in se ne bo ozirala na svojo legitimnost. Tako dobi možnost, da se prelevi v teroristično organizacijo ali pa postane sama sebi namen.

Gverilske skupine ne sodijo med regularne oborožene sile, njihova narava je dosti manj toga ter dinamična, zato je tudi oskrba gverile (ter ostalih uporniških gibanj) dosti drugačna kot pri regularnih oboroženih silah. Kar se tiče pridobivanja sredstev je tako dosti večji poudarek na plenjenju oz. zaplembi materiala nasprotniku, pa naj govorimo o strelivu, hrani ali pa katerikoli drugi dobrini. Poleg plenjenja pa je v zelo veliki meri odvisna od pomoči lokalnega prebivalstva, katerega vsaj del naj bi podpiral dejavnosti skupin po svojih najboljših močeh. Teroristična skupina oziroma celica ne potrebuje podpore prebivalstva okolja, v katerem bo izvedla napad, zato je tudi bolj fleksibilna. Lahko izbere tarčo svojega napada, se na napad pripravi, opravi premik v območje delovanja, izvede napad in, če za to obstajajo pogoji, se umakne. Ne potrebuje stalne logistične podpore, ker ni stalno prisotna.

Specifičnosti oskrbe gverilskih skupin in njenega delovanja lahko vidimo na primer, če si pod drobnogled vzamemo segment oskrbe, kot je na primer transport materiala. Transport materiala je za vsako oboroženo silo kritičen, saj je ravno med transportom material najbolj ranljiv in je verjetnost nasprotnikove zaplembe le-tega največja. Pri gverili moramo poleg same splošne ranljivosti transporta še upoštevati, da ponavadi deluje na ozemlju, ki ga v celoti ali pa vsaj v zelo veliki meri nadzoruje nasprotnik, zato je transport še toliko bolj kritičen in se ponavadi opravlja kolikor je le možno tajno in prikrito. Ponavadi se za transport tako uporabljajo kar stare tihotapske poti in v večini primerov tudi njihove metode.

Dinamična narava oskrbe gverilskih skupin se opazi tudi pri skladiščenju, sanitetni oskrbi, delavnicah in vseh drugih elementih oskrbe, ki so bolj statične narave. Pri regularnih oboroženih silah ni večje potrebe po skrivanju objektov, ki služijo tem namenom, čeprav je seveda določena mera skrivanja in tajnosti nujna tudi pri njih. Pri gverili ter ostalih uporniških gibanjih, ki temeljijo na veliki mobilnosti in prožnosti, pa se pokaže ranljivost teh objektov ravno zaradi njihove statične narave, in posledično večjega tveganja odkritja le-teh. Skladišč je tako več, so manjša ter bolj razkropljena; za skladišča se tako na primer velikokrat uporablja kleti ali pa gospodarska poslopja posameznikov, ki so sicer civilisti, vendar pa so naklonjeni ciljem gverilskih skupin.

Kar se tiče sanitetne oskrbe, pa je tudi le-ta možna zgolj s sodelovanjem podpornikov z ustreznim znanjem (zdravniki, študenti medicine, medicinske sestre, veterinarji...), same bolnišnice pa so precej ranljive, zato jih je malo, če pa že so, so ponavadi skrite na težko dostopnih oziroma odmaknjenih krajih.

Podobno kot za skladišča ter bolnišnice velja tudi za delavnice ter druge objekte. Izredno veliko vlogo imata improvizacija in zmožnost premagovanja preprek in ovir pri zagotavljanju obstoja uporniških skupin.

4 Viri

1. Asian Tribune. *LTTE used Norwegian NGO's vehicles for military activities*. Dostopno prek: <http://www.asiantribune.com/?q=node/12428> (20. Junij 2010).
2. Boštjančič, Blaž. 2004. *Odnosi med politiko in vojsko v republiki Argentini in razlogi za državne udare od 1928 do danes*. Diplomsko delo. Ljubljana: FDV.
3. Captain von Dach, H.. 1967. *Manual for Low-Intensity Warfare for Everyone-Total Resistance*. Swiss Junior Officers' Club. Dostopno prek: <http://www.scribd.com/doc/8005192/Theory-of-the-Partisan-by-Dr-Carl-Schmitt> (27. Junij 2010).
4. Che Guevara, Ernesto. 1961. *On Guerrilla Warfare*. New York: Praeger
5. Combs, Cindy C. 2003. *Terrorism in the Twenty-First Century*. New Jersey: Pearsons Education.
6. Ellis, John. 1979. *Gerila kroz stoljeća*. Zagreb: ALFA.
7. FM 31-93.3. 2003. *Threat Force Paramilitary And Non Military Organizations And Tactics*. Dostopno prek: <http://www.scribd.com/doc/26177379/TC-31-93-3-Paramilitary-and-Nonmilitary-Organization-and-Tactics> (27. Junij 2010).
8. Gažević, Nikola, ur. 1972. *Vojna enciklopedija*. Beograd: Redakcija vojne enciklopedije.
9. Gott, Richard. 1972. *Gverila v Latinski Ameriki*. Ljubljana: Zavod Borec.
10. Jeseničnik, Polona. 2010. *Legitimnost in legalnost napada mednarodnih koalicijskih sil na Irak*. Diplomsko delo. Ljubljana: FDV.
11. Jones, V. James. 1987. *Integrated Logistic Support Handbook*. California. TAB BOOKS Inc.
12. Kovšca, Alojz. 1996. *Terorizem – tehnika zastraševanja civilnega prebivalstva*. Diplomsko delo. Ljubljana: FDV.
13. Krančan, Saša. 2009. *Analiza vodenja gverilskih/uporniških oboroženih formacij: v Latinski Ameriki po letu 1959*. Diplomsko delo. Ljubljana: FDV.
14. Laqueur. Walter. 1984. *Guerilla: A Historical and Critical Study*. Boulder. London: Westview Press.
15. Logožar, Klavdij. 2004. *Poslovna logistika: elementi in podsistemi*. Ljubljana: GV Izobraževanje.

16. Marighella, Carlos. 1969. *Minimanual of the Urban Guerilla* Dostopno prek: <http://www.marxists.org/archive/marighella-carlos/1969/06/minimanual-urban-guerrilla/> (18. november 2009).
17. McCormick, Gordon H.. 2001. *The Shining Path and Peruvian Terrorism. Inside Terrorist Organizations..* London in Portland: Frank Cass.
18. Miholič, Andrej. 2004. *Logistične značilnosti sodobnih terorističnih skupin.* Diplomsko delo. Ljubljana: FDV.
19. Prebilič, Vladimir. 2006. *Vojaška logistika.* Ljubljana: FDV.
20. Premšak, Marlen. 2003. Celje bo postalo logistično vozlišče. *Večer* (2. december).
21. Prezelj, Iztok. 2006. *Teroristično ogrožanje nacionalne varnosti republike Slovenije.* Dostopno prek: <http://www.sos112.si/slo/tdocs/ujma/2006/prezelj.pdf> (19. junij.2010).
22. Sarkesian. Sam C. ur. 1975. *Revolutionary Guerilla Warfare.* Chicago: Precedent Publishing Inc.
23. Schmitt, Carl. 2004. *The Theory of the Partisan.* Michigan State: University Press.
24. Schram, Stuart R. 1989. *The Thought of Mao Tse-Tung.* New York: Cambridge University Press.
25. Svete, Uroš. 2006. Iraški uporniki: Analiza Informacijsko-komunikacijskega delovanja. *Slovenska vojska.* Dostopno prek: http://www.mors.si/fileadmin/mors/pdf/revija_sv/2006/sv06_06.pdf (17 Julij 2010).
26. *TC 31-29/A U.S. Army Special Forces Caching Techniques.* U.S. Army: John F. Kennedy Special Warfare Center. Dostopno prek: <http://www.digivill.net/~ticom/cache.html> (20. November 2009).
27. *The New Encyclopaedia Britannica.* 2002. Chicago: Encyclopaedia Britannica Inc.
28. *Tretja Ženevska konvencija – The Third Geneva Convention.* 1949. Dostopno prek: http://www.ppu.org.uk/learn/texts/doc_geneva_con.html (28. junij 2010).
29. Tse-Tung, Mao in Samuel B. Griffith. 2000. *On Guerilla Warfare.* Champaign: University of Illinois Press.
30. Verbinc, France. 1997. *Slovar tujk.* Ljubljana: Cankarjeva založba.
31. Vidic, Matjaž. 2006. *Uporaba interneta v teroristične namene.* Diplomsko delo. Ljubljana: FDV.
32. Whittaker, David J. 2001. *The Terrorism Reader.* London: Routledge.